

Н. П. Барановська, А. Ю. Мартинов

МАГАТЕ

МАГАТЕ – міжнародне агентство з атомної енергії. Працює під заг. керівництвом ООН і несе відповідальність за міжнар. дії з використання атом. енергії у мирних цілях. З огляду на поширення використання атом. енергії та необхідність контролю за цим процесом президент США Д. Айзенгавер 1953 звернувся з відповід. поданням до ООН. Організац. становлення МАГАТЕ завершено 1957 із уведенням у дію його статуту, схваленого представниками 81-ї країни. Здобутки політ. і технол. розвитку людства актуалізували необхідність контролю за поширенням ядерної зброї. З ініціативи МАГАТЕ 1968 Договір про нерозповсюдження ядер. зброї визначив 5 ядер. держав світу: США, СРСР, Велика Британія, Франція, Китай. Поширення ядер. технологій протягом наступ. десятиліть втілювалося у ядер. програмах Іраку та Кореї. Нар.-Демократ. Респ., серйозні аварії на АЕС у Три-Майл-Айленд (США) та Чорнобилі (див. Катастрофа на Чорнобильській атомній електростанції) змінили ставлення до атом. енергії у світі та поставили нові завдання перед організацією, серед яких – контроль за безпеч. експлуатацією АЕС та розповсюдженням ядер. озброєнь, безпечне зберігання ядер. відходів і запобігання ядер. тероризму. Штаб-квартира організації розташ. у Відні, регіон. офіси – у Женеві (Швейцарія), Нью-Йорку (США), Торонто (Канада) і Токіо. Працюють дослідниц. центри й лаб. у Відні, Монако, м. Зайберсдорф (Австрія), Трієст (Італія). Очолюють МАГАТЕ ген. дир. (від 2009 – Ю. Аmano) і 6 його представників. Секретаріат – понад 2 тис. фахівців у більш ніж 90 країнах світу; вищий орган – ген. конф., де представлено бл. 150 держав-чл. Інформацію про діяльність МАГАТЕ отримують Рада Безпеки і ГА ООН. 2005 МАГАТЕ і його тодіш. очільнику М. аль-Барадеї присвоєно Нобелів. премію миру. Україна брала участь у роботі установ. міжнар. конф., 2 квітня 1957 ратифікувала статут агентства, 1968 створила міжвідомчу комісію із зв'язків з МАГАТЕ. Принципово новий етап у відносинах України з МАГАТЕ розпочався після аварії на ЧАЕС, зокрема під його егідою реалізовано Міжнародний Чорнобильський проект. Нині осн. напрямками співпраці є: використання тех. допомоги агентства з метою подолання наслідків Чорнобил. катастрофи (технол. аспекти) шляхом імплементації нац. та регіон. проектів щодо виведення з експлуатації енергоблоків ЧАЕС; удосконалення інфраструктури ядер. і радіац. безпеки в Україні та відповід. нац. стандартів, покращення екол. радіац. моніторингу; упр. життєвим циклом АЕС і подовження строків їхньої експлуатації; безпечне поводження з відпрацьов. паливом та радіоактив. відходами на ядер. об'єктах; розвиток

регулятор. інфраструктури у галузі ядер. захищеності.

Бібліографічний опис:

МАГАТЕ / Н. П. Барановська, А. Ю. Мартинов // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2017. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-60199>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).